

Guru Gobind Singh Department of Religious Studies
Punjabi University, Patiala-147002
(Established Under Punjab Act No. 35 of 1961)
Phone No. 0175-513-6468
E-mail: rstudiespatiala@gmail.com

Sr. No. /RS
Date: 08/07/2021

Program Code of M.A. Religious Studies: RSTM2PUP
Part-II Semester- III & IV
Subject code of M.A. Religious Studies:
Sessions: 2021-2022 & 2022-2023

Paper No.	Semester	Subject	Subject Code
Paper-IX	3	Philosophy of Religion	RSTM2309T
Paper-X	3	Sikh Philosophy-A	RSTM2310T
Paper-XI	3	Option (i) Islam Option (ii) Study of Bhagta Bani	RSTM2311.1T RSTM2311.2T
Paper-XII	3	Option (i) Buddhism Option (ii) ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਥਿਉਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ Option (iii) Inter-Religious Faith and Dialogue-A (Only for students of Distance Education)	RSTM2312.1T RSTM2312.2TL RSTM2312.3T
Paper-XIII	4	Hermeneutical Study of Religion	RSTM2413T
Paper-XIV	4	Sikh Philosophy-B	RSTM2414T
Paper-XV	4	Option (i) Sufism Option (ii) Study of Dasam Granth	RSTM2415.1T RSTM2415.2T
Paper-XVI	4	Option (i) Jainism Option (ii) Gurmat Sangeet Theory and Practical (Only for student of Gurmat Sangeet) Option (iii) Inter-Religious Faith and Dialogue (Only for Students of Distance Education)	RSTM2416.1T RSTM2416.2TL RSTM2416.3T

ਸ. ਗ. ਸ. ਪੰਜਾਬ

Punjabi University, Patiala

Syllabus for
M.A. (Religious Studies) Part-II
Semester (III & IV)

(SESSION 2021-22, 2022-23)

(For Regular/ Distance Education and Private Students)

Punjabi University, Patiala

(All Copyrights reserved with the University)

Handwritten signatures and initials:
A large stylized signature on the left.
A signature in the center that appears to be 'Punjab' with a flourish.
A signature on the right that appears to be 'R' followed by 'Suh'.

M.A. (RELIGIOUS STUDIES): PART - II
(SEMESTER SYSTEM)
Session: 2021-22, 2022-23
This Page Concerned Only for Campus Students

Scheme of Studies

Note: Complete M.A. (Religious Studies) Course carries 80 credits and each paper carries 5 Credits (4 Lectures+ 1 Tutorial).

Semester - III

Core Papers	Credits
PAPER-X: Sikh Philosophy-A	5(4L+1T)
PAPER-XI: Option (i) Islam	
Option (ii) Study of Bhagat Bani	5(4L+1T)
PAPER-XII: Option (i) Buddhism	
Option (ii) ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ (only for students of Gurmat Collage)	
Option (iii) Inter Religious faith and Dialogue-A (only for students of Distance Education)	5(4L+1T)
Elective Paper	
PAPER-IX: Philosophy of Religion	5(4L+1T)

SEMESTER - IV

Core Papers	Credits
PAPER-XIV: Sikh Philosophy-B	5(4L+1T)
PAPER-XV: Option (i) Sufism	
Option (ii) Study of Dasam Granth	5(4L+1T)
PAPER-XVI: Option (i) Jainism	
Option (ii) Gurmat Sangeet : Theory and Practical (ਇਸ ਆਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹਨ) (only for students of Gurmat Collage)	
Option (iii) Inter Religious faith and Dialogue-B (only for students of Distance Education)	5(4L+1T)

ELECTIVE PAPER:

PAPER-XIII: Hermeneutical Study of Religion	5(4L+1T)
---	----------

me

Handwritten signatures and initials

SYLLABUS

M.A. (RELIGIOUS STUDIES) PART-II

(SEMESTER III & IV)

FOR

SESSION 2021-22, 2022-23

There are eight papers in M.A. (Religious Studies) Part-II. Each paper carries 100 marks. External examination is of 75 marks and has three hours duration. 25 Marks are allotted for Internal Assessment. Stipulated teaching hours for each paper are 125.

Semester- III

- PAPER-IX: Philosophy of Religion
PAPER-X: Sikh Philosophy-A
PAPER-XI: Option (i) Islam
Option (ii) Study of Bhagat Bani
PAPER-XII: Option (i) Buddhism
Option (ii) Gurbani Exposition : Theory and Practical
(only for students of Gurmat Collage)
Option (iii) Inter Religious faith and Dialogue-A
(only for students of Distance Education)

Semester-IV

- PAPER-XIII: Hermeneutical Study of Religion
PAPER-XIV: Sikh Philosophy-B
PAPER-XV: Option (i) Sufism
Option (ii) Study of Dasam Granth
PAPER-XVI: Option (i) Jainism
Option (ii) Gurmat Sangeet : Theory and Practical
(only for students of Gurmat Collage)
Option (iii) Inter Religious faith and Dialogue-B
(only for students of Distance Education)

Handwritten notes:
22/2/22
P.S.

ਸਮੈਸਟਰ-III

ਪੇਪਰ ix	:	ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ
ਪੇਪਰ x	:	ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ A
ਪੇਪਰ xi	:	ਆਪਸ਼ਨ (i) ਇਸਲਾਮ ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ xii	:	ਆਪਸ਼ਨ (i) ਬੁੱਧਮਤਿ ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ (ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਲਈ) ਨੋਟ:ਇਸ ਆਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਆਪਸ਼ਨ (iii) ਅੰਤਰ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ - ਏ (ਕੇਵਲ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

ਸਮੈਸਟਰ-IV

ਪੇਪਰ xiii	:	ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਪਰਕ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ xiv	:	ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ- B
ਪੇਪਰ xv	:	ਆਪਸ਼ਨ (i) ਸੂਫੀਮਤਿ B ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ xvi	:	ਆਪਸ਼ਨ (i) ਜੈਨਮਤਿ ਆਪਸ਼ਨ(ii) ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ (ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਲਈ) (ਨੋਟ:ਇਸ ਆਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹਨ।) ਆਪਸ਼ਨ (iii) ਅੰਤਰ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ - ਬੀ (ਕੇਵਲ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

੨੫

ਸਿਰਜੀ
੨੫

M.A. (RELIGIOUS STUDIES) PART-II
(SEMESTER III & IV)

SEMESTER-III

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
---	--

Time allowed: 3 hours Pass marks : 35% Total Teaching Periods: 75

PAPER-IX : Philosophy Of Religion

ਪੇਪਰ-IX : ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

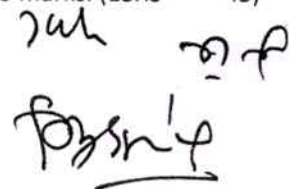
- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10.marks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory.
The candidates will answer 15 objective type questions

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

2020
20/10/20
20/10/20

Section -A

Philosophy of Religion

1. Philosophy of Religion: Meaning and Nature
2. Philosophy of Religion: Religion and Philosophy (relationship)
3. Philosophy of Religion: Theology (relationship)

Philosophical Concepts of God and Symbol

4. Theism: Deism, Pantheism
5. Theism: Panentheism, Monotheism
6. Religious Symbolism: Meaning and Nature

Section -B

7. Reason, Faith and Revelation
8. Grounds : Existence and Against of God

Human Being and World

9. World
10. Human Being (Jiva): Good & Evil
11. Transmigration

DF

2020

Pink

Page

ਭਾਗ ਓ

ਪੇਪਰ-IX : ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ

Section -A

ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ

1. ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
2. ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ: ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ (ਸੰਬੰਧ)
3. ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ: ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਸੰਬੰਧ)

ਰੱਬ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ

4. ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ : ਨਿਮਿਤੇਸ਼ਵਰਵਾਦ, ਸਰਵੇਸ਼ਵਰਵਾਦ
5. ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ : ਨਿਮਿਤੇਪਾਦਾਨਿਸ਼ਵਰਵਾਦ, ਇਕਈਸ਼ਵਰਵਾਦ
6. ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਵਾਦ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ

Section -B

7. ਤਰਕ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਇਲਹਾਮ
8. ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਆਧਾਰ - ਪੱਖ ਅਤੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਗਤ

9. ਜਗਤ
10. ਜੀਵ : ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ
11. ਆਵਾਗਵਣ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. John Hick, *Philosophy of Religion*
2. Basil Mitchell, *The Philosophy of Religion*
3. Y. Masih, *Religious Philosophy*
4. A.G. Wager, *What is Religion?*
5. John Hick, *Faith and Knowledge*
6. Rudolf Otto, *The Idea of the Holy*
7. Pringle Pattison, *The Idea of God*

8. William James , *Varieties of Religious Experience*
9. Micolari Bihdayer, *The Divine and the Human*
10. W.T. Stace, *Philosophy and Mysticism*
11. Woods, *Understanding Myticism*
12. T. Suzuki, *Mysticism- Christian and Buddhist*
13. S.N. Dasgupta, *Hindu Mysticism*
- 14 ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ

੨੯

Prish

੨੯
ਪੰਜ

PAPER-X : Sikh Philosophy-A
ਪੇਪਰ-X : ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
---	--

Time allowed: 3 hours Pass marks : 35% Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10.marks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(10 \times 2 = 20)$
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(5 \times 5 = 25)$
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(15 \times 2 = 30)$

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(12.5 \times 2 = 25)$
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(5 \times 6 = 30)$
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(15 \times 3 = 45)$

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

2011

Section.A

1. Sikh Philosophy : Meaning & Nature.
2. Ultimate Reality : As depicted in Mul Mantra
3. Cosmology
4. Life

Section.B

5. Sikh Epistemology: Meaning & Nature
6. Sources of Knowledge: Viveka, Vismada and Shabada
7. Sikh Mysticism : Meaning, Nature and Distinctive Features
8. Self Realization: Meaning & Nature and Realized Soul.

Section-C:

Fifteen Short-answer type questions covering the above four sections.

ਭਾਗ- ਓ

1. ਸਿਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
2. ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਸਤਾ
3. ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਗਿਆਨ
4. ਮਨੁੱਖ

ਭਾਗ-ਅ

5. ਸਿਖ ਗਿਆਨ ਮੀਮਾਂਸਾ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
6. ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰੋਤ: ਵਿਵੇਕ, ਵਿਸਮਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ
7. ਸਿਖ ਰਹਸਵਾਦ : ਅਰਥ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ
8. ਆਤਮ ਸਿਧੀ : ਅਰਥ ਤੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ

ਭਾਗ-ੲ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

RECOMMENDED READINGS

1. Sher Singh, *Philosophy of Sikhism*
2. Sohan Singh, *The Seeker's Path*
3. Nirbhai Singh, *Philosophy of Sikhism*
4. Gurnam Kaur, *Reason and Revelation in Sikhism*
5. Shashi Bala, *Sikh Metaphysics*
6. Teja Singh, *Karam and Transmigration*
7. Dharam Singh, *The Sikh Theology of Liberation*
8. Kanwarjit Singh, *Political Philosophy of the Sikh Gurus*
9. ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਿਰਣਯ
10. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਰਹੱਸਵਾਦ
11. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੋਹੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਅਧਿਆਤਮ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ
12. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਫਲਸਫਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ
13. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੀਮਾਂਸਾ
14. ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਕਵੀਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ

ੲੲ

ੲੲ

ੲੲ

ੲੲ

PAPER-XI : Islam

Option (i)

ਪੇਪਰ-ਖੀ : ਇਸਲਾਮ

ਆਪਸ਼ਨ (i)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students	For Private Students
Maximum Marks : 100	Maximum Marks: 100
Theory: : 75	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours
Pass marks : 35%
Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10.marks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)

- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

15

15

15

15

15

Section -A

Origin and Development

- 1) Religious Conditions of Arabia before Prophet Muhammad.
- 2) The concept of God (Tawhid) and basic beliefs.

Scripture of Islam

- 3) The Holy Qur'an
(Revelation, contents and compilation)
- 4) Meaning and importance of Hadith.

Section-B

Religious practices and Law

- 5) Five pillars of Islam- Imaan, Namaz, Roza, Haj and zakat.
- 6) Meaning and Basic Sources of Islamic fiqh (Muslim Jusisprudence, Shariah)

Islamic Thought

- 7) Theological Schools: Kharji, Qadariyah, Jabriyah, Motazila, Ashaira
- 8) The first four caliphs and their contributions

Section-C

Fifteen Short-Answer type Questions Covering the above Section

or

2/2/24
Ponke
B. A.

ਭਾਗ-ੳ
ਧਰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ

1. ਅਰਬ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਜੀਵਨ
2. ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ (ਤੈਹੀਦ) ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ

3. ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ (ਇਲਹਾਮ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ)
4. ਹਦੀਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ

ਭਾਗ ਅ

ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਅ

5. ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪੰਜ ਥੰਮ੍ਹਰ ਈਮਾਨ, ਨਮਾਜ਼, ਰੋਜ਼ਾ, ਹੱਜ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ
6. ਇਸਲਾਮਿਕ-ਫਿਕਹ (ਸ਼ਰੀਅਤ) ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੋਮੇ

ਇਸਲਾਮਿਕ ਚਿੰਤਨ

7. ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਫਿਰਕੇ: ਖਾਰਜੀ, ਕਦਰੀਆ, ਜਬਰੀਆ, ਮੋਤਾਜ਼ਿਲਾ, ਅਸ਼ਾਇਰਾ
8. ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਖਲੀਫ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ।

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. Fazlur Rahman, *Islam*
2. Ameer Ali, *The Spirit of Islam*
3. S. Sulaiman Nadvi, *Mohammad-The Ideal Prophet*
4. Khwaja Kamaluddin, *The Ideal Prophet*

5. Syed Hossein Nasr, *Ideals and Realities of Islam*
6. Guillaume Alfred, *The Tradition of Islam*
7. A.J. Arberry, *Reason and Revelation in Islam*
8. W. Montgomery Watt, *Islamic Revelation in the Modern World*
9. Mujeeb, Nizami ed. al., *Islam*
10. R.C. Zaehner, *Concise Encyclopaedia of Living Faiths (Chapter on Islam)*
11. John Burton, *The Collection of the Quran*
12. Majid Ali Khan, *Pious Caliphs*
13. Majid Khadduri (Tr.), *Islamic Jurisprudence*
14. M. Ishaq, *Hadith Literature in India*
15. Phillip K. Hitti, *History of the Arabs*
16. Abul Hussan Ali Nadvi, *The Five Pillars of Islam*
17. Martin Lings, *Muhammad*
18. ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਸ਼ਾਦ, ਹਜਰਤ ਮੁਹੰਮਦ: ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ
- 19। ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ, ਸਾਂਈ ਮੀਆ ਮੀਰ : ਜੀਵਨ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
- 20 ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੂਫੀਵਾਦ : ਚੇਣਵੇ ਸੰਦਰਭ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
- 21 ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਸੂਫੀਵਾਦ

੨੯
 ੨੯
 ੨੯

PAPER-XI : Study of Bhagat Bani

Option (ii)

ਪੇਪਰ-XI : ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਅਧਿਐਨ

ਆਪਸ਼ਨ (ii)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students	For Private Students
Maximum Marks : 100	Maximum Marks: 100
Theory: : 75	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours

Pass marks : 35%

Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10.marks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)

Handwritten signatures and initials:
S. K. Singh
P. Singh

- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section -A

1. Place of Bhagat Bani in Sri Guru Granth Sahib Ji
2. Conceptual Similarities between Bani composed by Guru Sahibs & Bhagat Sahibs
3. Concept of God in the Bani of Bhagat Namdev Ji
4. Congeniality of Worldliness and Spirituality in the Bani of Bhagat Dhanna Ji

Section -B

5. Bhagat Kabir Ji (i) Philosophical analysis of Bawan Akhri
(ii) Spiritual analysis of SalokaSs
6. Experience of End Time (Death) in the Bani of Bhagat Trilochan Ji
7. Concept of Begumpura in the Bani of Bhagat Ravidas Ji.
8. Baba Farid Ji : Adoration and Death

ਭਾਗ ਓ

1. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਥਾਨ
2. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੁਮੇਲ
3. ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
4. ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਰੂਪ

ਭਾਗ ਅ

5. ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ (i) ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ
(ii) ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ
6. ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ : ਅੰਤਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ
7. ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ : ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦਾ ਸਰੂਪ
8. ਬਾਬਾ ਖਰੀਦ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ : ਨੇਹੁ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤੱਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. Prabhakar Machve, *Namdev*
2. Darshan Singh, *A Study of Bhagat Ravidas*
3. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਫਰੀਦ ਦਰਸ਼ਨ
4. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
5. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੇਦੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
6. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਦੀ ਭਾਲ
7. ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ
8. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸਟੀਕ
9. ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਇਤਿਹਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਮ

2018
Prabhakar
Machve

PAPER-XII : Buddhism

PAPER-XII : Buddhism

Option (i)

ਪੇਪਰ-XII : ਬੁਧਮਤਿ

ਆਪਸ਼ਨ (i)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students	For Private Students
Maximum Marks : 100	Maximum Marks: 100
Theory: : 75	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours

Pass marks : 35%

Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10.marks. (12.5 X 2 =25)

02

02

7/11

02/11/11

- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

Handwritten signature and initials

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section -A

Origin of Buddhism

- (1) Origin and Deployment of Buddhism
- (2) Life of Mahatma Buddha and Expansions of Buddhism (Sri Lanka, Burma, Tibet and China)

Expansion of Buddhism

- (3) Origin and Development of Buddhist Sangha
- (4) Buddhist Councils, Compilation and formation of Pali Tripitakas and Mahayana Sutras.

Section-B

Fundamental Principals of Theravada Buddhism

- (5) Dharama Cakkara Pravartana- Four Noble Truths, Three Characteristics (Impermanence, No-soul and Suffering), Dependent Origination.
- (6) Principle of Nirvana and Path leading to Nirvana(Sila, Samadhi and Prajna)

Fundamental Principle of Mahayaan Buddhism

- (7) Sunyavada and Vigyanavada, Principle of Trikaya.
- (8) Concept of Bodhisatva- Bodhisatva and Paranitas.

Section-C

Fifteen Short -answers type questions covering the above two sections.

af

Julia

P. J.

P. J.

ਭਾਗ ਓ

ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦਾ ਆਰੰਭ

1. ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
2. ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ
(ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ, ਬਰਮਾ, ਤਿੱਬਤ ਅਤੇ ਚੀਨ)

ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

3. ਬੋਧ ਸੰਘ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
4. ਬੁੱਧ ਸੰਗਿਤੀਆਂ/ਪ੍ਰੀਸ਼ਿਦਾਂ, ਪਾਲੀ ਤ੍ਰਿਪਿਟਿਕ ਅਤੇ ਮਹਾਯਾਨ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ

ਭਾਗ ਅ

ਥੇਰਵਾਦੀ ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ

5. ਧਰਮ ਚੱਕਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਚਾਰ ਆਰੀਆ ਸੱਚ, ਤਿੰਨ ਲੱਖਣ (ਅਨਿੱਤ, ਅਨਾਤਮ, ਦੁੱਖ), ਪ੍ਰਤਿਤਸਮੁਤਪਾਦ। ਪ੍ਰਤਿਤਸਮੁਤਪਾਦ
6. ਨਿਰਵਾਣ : ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ (ਸੀਲ, ਸਮਾਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਗਿਆ)।

ਮਹਾਯਾਨੀ ਬੁੱਧ ਮਤਿ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ

7. ਸੂਨਯਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਵਾਦ, ਤ੍ਰਿਕਾਯ ਸਿਧਾਂਤ।
8. ਬੋਧਸੱਤਵ ਦੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ- ਬੋਧੀਸੱਤਵ ਅਤੇ ਪਾਰਮਿਤਾਵਾਂ।

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. A.K. Warder, *Indian Buddhism* (Ch. VII)
2. B.S. Upadhyay, *Pali Sahitya Ka Itihas* (Hindi)
3. D.T. Suzuki, *Outlines of Mahayana Buddhism*
4. E. Conze, *A Short History of Buddhism*
5. E.A. Burtt, *The Teachings of the Compassional Buddha*
6. E.J. Thomas, *Early Buddhist Scriptures*

7. G.C. Pande, *Studies in the origins of Buddhism* (Chs. VIII-XIII).
8. Har Dayal, *Bodhisattva Doctrine in Buddhist Sanskrit Literature*
9. L.M. Joshi, *Studies in Buddhistic Culture of India* (Chs. III, V, VI, VIII)
10. M. Winternity, *History of Indian Literature, Vol.II.*
11. Narendra Dev, *Baudh Dharma Darshan* (Hindi)
12. L. M Joshi, *Buddhism*
13. P.V. Bapat (Ed.), *2500 Years of Buddhism*
14. ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦ ਰੀਤੂਰਾਜ, ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ

ਮਪ

B.H.

ਜਮ
ਜਮ

PAPER-XII : ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ

Option (ii)

(only for students of Gurmat Collage)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular Students only Maximum Marks : 100 Theory: Practical 75 (30+ 45) Internal Assessment: 25	
--	--

Time allowed: 3 hours Pass marks : 35% Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 3.5 marks. (3.5X2 =7)
- 2 In section B of the question paper 4 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 4 questions 2 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 4 marks. (4X2=8)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 5 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (5X3 = 15)

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3.5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (3.5 X 2 =7)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (4X2 =8)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5 X 3 = 15)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 5 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

ਗੁਰਮਤ
੨੧

28

Section -A

Exposition of Gurbani :

1. Sehaj system of Exposition – Basic Introduction and main characteristics
2. Bhai system of Exposition - Basic Introduction and main characteristics
3. Udasi system of Exposition – Brief background, main characteristics as per Sadhu Sada Nand

Section - B

4. Nirmala system of Exposition - Basic Introduction and main characteristics and main Exposers
5. Pramrath system of Exposition- Brief information as per Sodhi Meharban
6. Singh Sabha system of Exposition- Basic Introduction and main characteristics and formation as per Bhai Veer Singh, Prof. Teja Singh and Prof. Sahib Singh

Section -C

Five short questions are compulsory.

Practical

Total marks: 45

Exposition of Gurbani and Lecture (Practical)

Time 10 to 15 minutes per student

A	Exposition of Gurbani (Katha)	15 marks
B	Lecture	15 marks
C	Exposition of Gurbani and Lecture in Gurdwara Sahib	15 marks

ਭਾਗ ਓ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (ਬਿਊਰੀ)

(1) ਸਹਿਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ

੨੯

ਸਿੰਘ
੨੨

- (2) ਭਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ
 (3) ਉਦਾਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਸੰਖੇਪ ਪਿਛੋਕੜ, ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਸਾਧੂ ਸਦਾ ਨੰਦ
 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਭਾਗ ਅ

- (4) ਨਿਰਮਲਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ, ਮੁੱਖ
 ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ
 (5) ਪਰਮਾਰਥ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਸੰਖੇਪ ਸਰੂਪ ਸੋਢੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਨੁਸਾਰ
 (6) ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਤੇ ਸਰੂਪ,
 ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ
 ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ।

Practical

Total marks: 45

Exposition of Gurbani and Lecture (Practical)

Time 10 to 15 minutes per student

A	Exposition of Gurbani (Katha)	15 marks
B	Lecture	15 marks
C	Exposition of Gurbani and Lecture in Gurdwara Sahib	15 marks

(Every student will perform Exposition of Gurbani and Lecture in Gurdwara Sahib under the supervision of the Teacher-in-charge for one month)

List of Hymns for Exposition of Gurbani:

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ

1. ਹੁਕਮੀ ਹੇਵਨਿ ਆਕਾਰ ਜਪੁ
 2. ਜਤੁ ਪਾਹਾਰਾ ਧੀਰਜੁ ਸੁਨਿਆਰ ਜਪੁ

(Handwritten signatures and marks)

3. ਗਗਨ ਮੈਂ ਥਾਲ ਰਵਿ ਚੰਦ	ਧਨਾਸਰੀ ਮ.1	13
4. ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ	ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ. 1	14
5. ਅਛਲ ਛਲਾਈ ਨਹ ਛਲੈ	ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ .1	25
6. ਤੂ ਪੇਡੁ ਸਾਖ ਤੇਰੀ ਫੂਲੀ	ਮਾਝ ਮ.5	102
7. ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ	ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਮਾਝ ਮ .5	136
8 ਸੇ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ	ਮ. 1 ਸਲੋਕ	142
9. ਅਵਰਿ ਪੰਚ ਹਮ ਏਕ ਜਨਾ	ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਮ .1	155
10 ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ	ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮ.5	176
11. ਨੈਨਹੁ ਨੀਦ ਪਰਦ੍ਰਿਸਟਿ ਵਿਕਾਰ	ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮ.5	182
12. ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ	ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕ ਮ.5	305
13 ਜਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕ ਥਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕ	ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਕਬੀਰ	331
14 ਜੀਵਤ ਪਿਤਰ ਨਾ ਮਾਨੈ ਕੇਉ	ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਕਬੀਰ	332
15 ਬੇਗਮ੍ਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੇ ਨਾਉ	ਗਉੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ	342
16 ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ	ਆਸਾ ਮ .1	356
17 ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਖਰ ਦੁਇ ਇਹ ਮਾਲਾ	ਆਸਾ ਮ 5	388
18 ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕਰੀ ਚਨਣਾਠਿਆ	ਗੂਜਰੀ ਮ 1	489
19 ਅੰਤ ਕਾਲਿ ਜੋ ਲਛਮੀ ਸਿਮਰੈ	ਗੂਜਰੀ ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ	526
20 ਮਨੁ ਹਾਲੀ ਕਿਰਸਾਣੀ ਕਰਈ	ਸੋਰਠਿ ਮ . 1	595
21 ਪਾਠ ਪੜਿਓ ਅਰੁ ਬੇਦ	ਸੋਰਠਿ ਮ . 4	641
22 ਜੋ ਨਰ ਦੁਖੁ ਮੈ ਦੁਖੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ	ਸੋਰਠਿ ਮ .9	633
23 ਭਾਂਡਾ ਧੋਇ ਬੈਸਿ ਧੂਪੁ	ਸੂਹੀ ਮ . 1	728
24 ਕਰਮੀ ਸਹਿਜ ਨ ਉਪਜੈ	ਰਾਮਕਲੀ ਮ. 3	919
25 ਅੰਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਲਿਆ	ਰਾਮਕਲੀ ਸਦ, ਸੁੰਦਰੁ	923
26 ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ	ਮਾਰੂ ਮ .4	1000

ੴ

27 ਫੂਟੇ ਆਂਡਾ ਭਰਮ ਕਾ	ਮਾਰੂ ਮ .4	1002
28 ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰੀਅਹੁ	ਭੈਰਉ ਮ. 3	1128
29 ਹਉਮੈ ਰੇਗੁ ਮਾਨੁਖ ਕਉ ਦੀਨਾ	ਭੈਰਉ ਮ.4	1140
30 ਚੀਤਿ ਆਵੇ ਤਾ ਮਹਾ ਅਨੰਦਾ	ਭੈਰਉ ਮ.4	1141
31 ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ	ਸਾਰੰਗ ਮ .5	1219
32 ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨ ਚੇਤਨੀ ਮਨਿ ਆਪਣੈ ਸੁਚੇਤਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਮ .1		463
33 ਮਾਸੁ ਮਾਸੁ ਕਰਿ ਮੂਰਖੁ ਝਗੜੇ ਮਲਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ.1		1289
34 ਜੋਗ ਸਬਦੰ ਗਿਆਨ ਸਬਦੰ	ਸਲੋਕ ਸਹਿਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮ.1	1353
35 ਮੰਤ੍ਰੰ ਰਾਮ ਰਾਮ ਨਾਮੰ	ਸਲੋਕ ਸਹਿਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮ.5	1357
36 ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ	ਭੱਟ ਮਥੁਰਾ	1408
37 ਕਾਰੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨ ਜਾਈ	ਧਨਾਸਰੀ ਮ. 9.	684
38 ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ	ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ	1349
39 ਬੇੜਾ ਬੰਧ ਨ ਸਕਿਓ	ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ	794
40 ਦਿਲਹੁ ਮੁਹਬਤ ਜਿਜਨਿ	ਆਸਾ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀਉ	488
41 ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਜਪਤਿਆ	ਸੂਹੀ ਮ .4	733
42 ਜੇ ਦੀਸੈ ਗੁਰ ਸਿਖੜਾ	ਸੂਹੀ ਮ. 5 ਗੁਣਵੰਤੀ	763
43 ਥਾਲ ਵਿਚਿ ਤਿੰਨਿ ਵਸਤੂ ਪਈਓ	ਮੁਦਾਵਣੀ ਮ.5	1429

List of Lectures:

1. ਰੱਬੀ ਏਕਤਾ
2. ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ
- 3 ਗੁਰੂ
- 4 ਨਾਮ
- 5 ਸਹਜ

ੴ

Signature

Signature

- 6 ਨਦਰਿ
- 7 ਸ਼ਹਾਦਤ
- 8 ਮੁਕਤੀ
- 9 ਅਰਦਾਸ
- 10 ਸੰਗਤ੍ਰਪੰਗਤ
- 11 ਮੀਰੀਰਪੀਰੀ ਲੋੜ
- 12 ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਣੀ
- 13 ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ
- 14 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ
- 15 ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਨੁੱਖ
- 16 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ
- 17 ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਜੀਵਨ
- 18 ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ
- 19 ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ
- 20 ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ
- 21 ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
- 22 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
- 23 ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ
- 24 ਧਰਮ ਦੀ ਲੋੜ
- 25 ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਧੀ
- 26 ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ੲੲ

ੲੲ

ੲੲ

ੲੲ

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

12. ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ
13. ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ
14. ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਰਪਣ ਵਾਦਨ
ਕਲਾ
15. ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ 1 ਅਤੇ 2
16. ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਵਾਦਨ ਕਲਾ
17. ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸੰਗੀਤ
18. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਰਜ
19. ਐਮ. ਐਸ. ਕਰੀਰ, ਸੰਗੀਤ ਕੋਮਦੀ 1 ਅਤੇ 2
20. ਸ਼ਾਂਤੀ ਗੋਵਰਧਨ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਰਪਣ 1 ਅਤੇ 2
21. ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਰਾਗ ਸੰਬੋਧ
22. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ
23. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ(ਸੰਪਾ) ਨਿਰਮਲ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਵਿਆਖਿਆਕਾਰੀ
24. Gurnek Singh, *Guru Granth Sahib: Interpretation*
25. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਟੀਕੇ ਅਨੰਦਪਣ
26. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨ 74

PAPER-XII : Inter Religious faith and Dialogue-A
Option (iii)

ਪੇਪਰ-XII : ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-A

ਆਪਸ਼ਨ (iii)

(only for students of Distance Education)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For /Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	
---	--

Time allowed: 3 hours

Pass marks : 35%

Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 **(For Distance Education Students)** : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory.
The candidates will answer 15 objective type questions.

2/2

John

2/2
P. Singh

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section -A

Interfaith Relation

- 1) Interfaith Dialogue
- 2) Ultimate Reality in Semitic Religions
  - (a) Judaism
  - (b) Christianity
  - (c) Islam

Section -B

Ultimate Reality in Indian Religious tradition

- 3) Vedic tradition
- 4) Shraminic traditions (Buddhism and Jainism)
- 5) Sikhism
- 6) Religious co-existence

ਭਾਗ ਓ

ਅੰਤਰ ਧਰਮ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ

- 1) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਸੰਵਾਦ
- 2) ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮਸੱਤਾ:
(ੳ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ
(ਅ) ਈਸਾਈ
(ੲ) ਇਸਲਾਮ

ਭਾਗ ਅ

ਭਾਰਤੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮਸੱਤਾ

- 3) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ
- 4) ਸ਼੍ਰਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਮਤਿ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਮਤਿ)
- 5) ਸਿੱਖ ਧਰਮ
- 6) ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਰੋਂਦ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

RECOMMENDEE READINGS

1. Rajinder Kaur Rohi, Semitic and Sikh Monotheism- A Comparative Study.
2. G.R. Singh & C.W. David, Juddism & Chirstianity
3. Leo Baeck, Essence of Judaism
4. John Skinner, Prophecy and Religion

ੲ

ੲ

ੲ

ੲ

5. Sher Singh, Philosophy of Religion.
6. Teja Singh, Karam and Transmigration
7. Gopal Singh, God and Illusion
8. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ
9. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੋਹੀ, ਅਧਿਆਤਮ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ (ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ)

SEMESTER IV

PAPER-XIII : Hermeneutical Study of Religion

ਪੇਪਰ-XIII : ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਅਧਿਐਨ

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
--	---

Time allowed: 3 hours Pass marks : 35% Total Teaching Periods: 75
--

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

ੴ

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10..arks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਂਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।(12.5 X 2 = 25)

७२

७३

७४

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

SECTION A

Hermeneutics

1. Meaning and Nature
2. Problems
3. Main Tasks

Theories of Interpretation

4. Friedrich Schleiermacher: Theory of Hermeneutics
5. William Dilthey : Contribution in *Geisteswissenschaften*

Section -B

Interpretation of Religious Experience

6. Jaachim Wach : Nature of *Verstehen*
7. G. Vander Leeuw and Mircea Eliade : Hermeneutical Nature

Indian Contribution

8. Poorav Mimansa : Theory of Interpretation
9. Bharthri Hari: Sabad and Meaning
10. Bhai Gurdas ji : Theory of Gurbani Interpretation

ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਭਾਗ ਓ

1. ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
2. ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
3. ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ

ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ

4. ਫਰੈਡਰਿਕ ਸਲਾਇਰਮਾਖਰ : ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
5. ਵਿਲਹੈਲਮ ਡਿਲਥੀ : ਮਾਨਵੀ ਵਿਗਿਆਨ (Geisteswissenschaften) ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

ਭਾਗ ਅ

ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

6. ਜੋਇਕਮ ਵਾਕ: ਸਮਝ ਸਿਧਾਂਤ (Verstehen) ਦਾ ਸਰੂਪ
7. ਜੀ. ਵਾਂਡਰ ਲੇਇਓ ਅਤੇ ਮਰਸੀਆ ਇਲੀਆਡੇ : ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸਰੂਪ

ਭਾਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ

8. ਪੂਰਵ ਮੀਮਾਂਸਾ: ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
9. ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ : ਸਬਦ ਅਤੇ ਅਰਥ
10. ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ : ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1 Richard E. Palmer, *Hermeneutics*
- 2 Friedrich Schleiermacher, *Hermeneutics*
3. William Kluback and Martin Weinbaum (Trsns.), *Dilthey's Philosophy of Existence*

ੴ

ੴ
Soh prairie

4. Werner G. Jeanrond, *Theological Hermeneutics*
5. Gayle L. Ormistor and Alan D.Schrift (Ed.), *The Hermeneutics Tradition From Ast to Ricoeur*
6. Donald A. Crosby, *Interpretative Theories of Religion.*
7. R. Panikkar, *Myth Faith and Harmeneutics*
8. Joseph M. Kitagawa (Ed.), *The History of Religions (Essays on the problem of Understanding)*
9. Mircea Eliade, *The Quest: History and Meaning in Religion*
10. G. Van Der Leeuw, *Religion in Essence and Manifestation (2 Vols.)*
11. Mircea Eliade, *Patterns in Comparative Religion*
12. T.J.J Altizer, *Mircea Eliade and the Dialectic of the Sacred.*
13. Joachim Wach, (Joseph M.Kitagawa), *The Comparative Study of Religion*
14. Donald A. Crosby, *Interpretative Theories of Religion*
15. Tandra Patnaik, *Sabda A Study of Bhartrhari Philosophy of Language*
16. Gaurinath Sastari, *Philosophy of Bhartrhari*
17. Gaurinath Sastari, *A Study in the Dialectics Sphota*
18. Harold G. Coward, *Bhartrihari*
19. ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਾਸੀਰ
20. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖ ਅਧਿਐਨ

ੴ

Dr. H. M. Singh

PAPER- XIV : Sikh Philosophy-B

ਪੇਪਰ-XIV : ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ-B

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students	For Private Students
Maximum Marks : 100	Maximum Marks: 100
Theory: : 75	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours
Pass marks : 35%
Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10..arks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section.A

1. Sikh Axiology : Meaning & Nature.
2. Classification of Values : Intrinsic & Instrumental

3. Hierarchy of values : Spiritual, Ethical, Physical, Intellectual & Aesthetical
4. Ethical Measure : Good, Right & Hukam

Section.B

5. Fundamental Virtues : Wisdom, Dharma, Altruism & Truthfulness
6. Social Virtues : Duties, Rights & Responsibilities.
7. Human Rights : Justice, Equality & Liberty
8. Sikh Sovereignty : Sangat, Sri Akaltakhat Sahib, Panjpiare & Khalsa.

Section-C:

Fifteen Short-answer type questions covering the above four sections.

ਭਾਗ ਓ

1. ਸਿਖ ਕੀਮਤ ਮੀਮਾਂਸਾ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
2. ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ : ਉਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਧਨੀ
3. ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ : ਅਧਿਆਤਮਕ, ਨੈਤਿਕ, ਭੌਤਿਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜਾਤਮਕ
4. ਨੈਤਿਕ ਮਾਪਦੰਡ : ਚੰਗਾ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ

ਭਾਗ-ਅ

5. ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੇਕੀਆਂ : ਸਿਆਣਪ, ਧਰਮ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਸਚਾਈ
6. ਸਮਾਜਕ ਨੇਕੀਆਂ : ਫਰਜ਼, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ
7. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ : ਇਨਸਾਫ਼, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ
8. ਸਿਖ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰਤਾ: ਸੰਗਤ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1 Bhagat Singh, Sikh Polity

ਐ

Bh

21
Punjab

2. Avtar Singh, *Ethics of the Sikhs*
3. Surinder Singh Kohli, *Sikh Ethics*
4. Wazir Singh, *Humanism of Guru Nanak*
5. Dharam Singh, *Norm and Form*
6. Dharam Singh, *Dynamics of the Social Philosophy of Guru Gobind Singh*
7. Santosh Singh, *Philosophical Foundation of Sikh Value System*
8. Dilgeer Harjinder Singh, *The Akal Takhat*
9. ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਮਰਥਾ
10. ਸੁਖਦਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ
11. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮ
12. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੀਮਾਸਾ
13. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਧਾਰਾ
14. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, (ਸੰਪਾ) ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ

ੴ

ੴ

ੴ

Paper - XV : Sufism

Option (i)

ਪੇਪਰ-XV : ਸੂਫੀਮਤ-B

ਆਪਸ਼ਨ (i)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
---	--

Time allowed: 3 hours
Pass marks : 35%
Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10..arks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ

47

ਵਿਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section-A

Origin of Tasawwuf

- 1 Tasawwuf : An Intorduction
- 2 Doctrine of Tasawwuf in the Light of Qur'an and Hadith

Development

- 3 Early sufis and their teachings
(Hasan Basri, Rabia Basri, Zunun Misri, Junayd Baghdadadi)
- 4 Development of sufi orders (Silsilas)

(Qadriya, Sbhrawardia, Chistia, Naqshbandia)

Section-B

Sufi Thought

- 5 Sufi concept of Hal and Muqam.
- 6 Wahadat-ul-wujud and wahdat-ul- Shuhud

Sufism in India

- 7 Advent of Sufism in India.
- 8 Contribution of Shaikh Alibin Uthman-al- hujwari and Baba Farid.

Section-C

Fifteen Short answer type Questions Covering all the above sections.

ਭਾਗ ਓ

ਤਸੱਵੁਫ਼ ਦੀ ਉਤਪਤੀ

1. ਤਸੱਵੁਫ਼ : ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
2. ਕੁਰਾਨ ਅਤੇ ਹਦੀਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਤਸੱਵੁਫ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ

ਵਿਕਾਸ

3. ਪਹਿਲੇ ਸੂਫ਼ੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ
(ਹਸਨ ਬਸਰੀ, ਰਾਬੀਆ ਬਸਰੀ, ਗੁਲਨੂੰਨ ਮਿਸਰੀ, ਜੁਨੈਦ ਬਗਦਾਦੀ)
4. ਸੂਫ਼ੀ ਸਿਲਸਿਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
(ਕਾਦਰੀ, ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ, ਚਿਸ਼ਤੀ, ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ)

ਭਾਗ ਅ

ਸੂਫ਼ੀ ਚਿੰਤਨ

5. ਹਾਲ ਅਤੇ ਮੁਕਾਮ ਦਾ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਕਲਪ
6. ਵਹਦਤ-ਉਲ-ਵਜੂਦ ਅਤੇ ਵਹਦਤ-ਉਲ-ਵਜੂਦ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੂਫ਼ੀਵਾਦ

7. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੂਫ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਆਮਦ

੨੯

P.S.

ਮ
ਪਿੰਡ

8. ਸ਼ੇਖ ਅਲੀ ਬਿਨ ਉਸਮਾਨ ਹੁਜਵੀਰੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤੱਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- Mir Valiuddin, *The Qur'anic Sufism*
- 2 R.C. Bhatnagar, *Dimensions of Classical Sufi Thoughts*
- 3 A.J. Arberry, *Sufism: An Account of the Mystics of Islam*
4. R.A. Nicholson, *The Mystics of Islam*
5. I.H. Azad Faruqi, *Sufism and Bhakti*
6. R.C. Zaehner, *Concise Encyclopaedia of Living Faiths Chapter on Sufism)*
7. R.A. Nicholson, *Studies in Islamic Mysticism*
8. Syyed Hossein Naser, *Sufi Essays, London, 1972*
9. Khaliq Ahmad Nizami, *The Life and Times of Shaikh Farid Ganj-e- Shaker*
10. Khaliq Ahmad Nizami, *Tarikh-e-Mashaik-e-Chisht*
11. Saiyid Athar Abbas Rizvi, *A History of Sufism in India*
12. A.J. Arberry, *The Doctrines of the Sufis*
- 13 ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਸੂਫੀਵਾਦ
- 14 ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੂਫੀਵਾਦ
- 15 ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- 16 ਖੋਜ ਪ੍ਰਤਿਕਾ, ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ
- 17 ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ, ਸਾਂਈ ਮੀਆ ਮੀਰ : ਜੀਵਨ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
- 18 ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੂਫੀਵਾਦ : ਚੋਣਵੇ ਸੰਦਰਭ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
19. ਮੁਹੰਮਦ ਹਬੀਬ, ਇਸਲਾਮ : ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ

M. A. S.
Sufism

Paper - XV : Study of Dasam Granth

Option (ii)

ਪੇਪਰ-XV : ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਧਿਐਨ

ਆਪਸ਼ਨ (ii)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students	For Private Students
Maximum Marks : 100	Maximum Marks: 100
Theory: : 75	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours

Pass marks : 35%

Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- (For Regular and Distance Education Students)** : The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- The question paper is to be divided into three Sections A,B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10..arks. (12.5 X 2 =25)
- In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)

- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ

Section-A

1. Sri Dasam Granth : Compilation and Editing
2. Sri Dasam Granth : Composition and place in Sikhism
3. Sri Dasam Granth: Authorship
4. Jaap Sahib : Concept of God
- 5.

Section-B

6. Akal Ustat : Kal, Akal and Universal Brotherhood of Mankind.
7. Bachittar Natak : Historical Study
8. Chandi di Vaar : Structure and Concept
9. Zafarnama : Conceptual Importance

ਭਾਗ-ਓ

1. ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ
2. ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ
3. ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਕਰਤਿਤਵ
4. ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ : ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਭਾਗ-ਅ

5. ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ: ਕਾਲ, ਅਕਾਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ
6. ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧਿਐਨ
7. ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ : ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ
8. ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਹੱਤਵ

ਭਾਗ-ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

੨੯

S. S.

੨੨

ਸਿੰਘ

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. Rattan Singh Jaggi, *Dasam Granth Ka Kartitav*
2. Dharam Pal Ashta, *The Poetry of Dasam Granth*
3. Taran Singh, *Dasam Granth Rup Te Ras*
4. Bhai Randhir Singh, *Shabarth Dasam Granth, Vol-I-III (Ed.)*
5. Piara Singh Padam, *Dasam Granth Darshan*
6. Gopal Singh, *Thus Spake The Tenth Master*
7. Surinder Singh Kholi, *Sri Dasam Granth Sahib, Vol.I-III.*
8. Kanwarjit Singh, *Political Philosophy of the Sikh Gurus*
9. Jaspreet kaur Sandhu, *Guru Gobind Singh: Vision and Creativity*
10. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪਰੀਚੈ
11. ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਚੇਣਵੀ ਬਾਣੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ
12. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਿਤਸ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸਮੀਖਿਆ

੨੯

੨੯

੨੯

Paper - XVI : Jainism

Option (i)

ਪੇਪਰ-XVI : ਜੈਨਿਜ਼ਮ

ਆਪਸ਼ਨ-(i)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular/Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
---	--

Time allowed: 3 hours Pass marks : 35% Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular and Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

(For Private Students) :

- 1 The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10..arks. (12.5 X 2 =25)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 6 marks. (5X6=30)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (15X3 = 45)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

21

P Singh

21

P Singh

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

(ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (12.5 X 2 = 25)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X6 =30)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 3 = 45)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section-A

Origin of Jainism

- (1) Historical Backgrounds of Origin of Jainism
- (2) Trithankaras- Traditions of Parshwanath and Bhagwan Mahaveer, Expansion of Jainism, Traditions of Jainism.

Development of Jainism

- (1) Origin of Jainism and Organisation (sangha)
- (2) Councils (Vachana) of Jainism, Ardhamagadhi and Saurseni Religious Literatures (Elementary Knowledge)

Section-B

Fundamental Principal of Jainism

- (1) Elements (Real existence)
- (2) Concept of Liberation and path leading to Liberation.

Fundamental Principles of Jainism

- (1) The Principles of Anekantavada and Naya.
- (2) The Principle of Non-violence.

Section-C

Fifteen Short- answers type questions covering the above two Sections.

ਭਾਗ ਓ

ਜੈਨ ਮਤਿ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ

1. ਜੈਨ ਮਤਿ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ
2. ਤੀਰਥੰਕਰ -ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪੰਥ।

ਜੈਨ ਮਤਿ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਜੈਨ ਮਤਿ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ (ਸੰਘ)
- 2) ਜੈਨ ਸਭਾਵਾਂ (ਵਾਚਨਾ) ਅਤੇ ਅਰਧਮਾਗਧੀ ਅਤੇ ਸ਼ੌਰਸ਼ੇਨੀ ਆਗਮਿਕ ਸਾਹਿਤ (ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਾਰੰਭਕ/ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ)

ਭਾਗ ਅ

ਜੈਨ ਮਤਿ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਤੱਤ (ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੋਂਦ)
- 2) ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਰਾਹ

ਭ

ਭਗਵਾਨ

ਜੈਨ ਮਤਿ

ਜੈਨ ਮਤਿ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਅਨੇਕਾਂਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਯ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
- 2) ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1 H.L. Jaina : Bhartiya Sanskriti Men Jain Dharm Ka Yogdana
2. H. Bhattacharya, *Reals in Jain Metaphysics*
3. K.C. Shashtri, *Jain Dharma*
4. M. Winternitz, *History of Indian Literature Vol. II.*
5. N. Tatia, *Studies in Jaina Philosophy*
6. Punjabi University, Patiala, *Jainism*
7. Schubring, Walther, *The Doctrine of the Jainas*
8. Sinclair Stevenson, *The Heart of Jainism*
9. T.G. Kalghatgi, *Jain View of Life*
- 10 *P.S Singh, Jainism in Punjab*
- 11 *Acharya Mahaprajna: Jain Darshan Manan Aur Mimamsa*

ੴ

ੴ

ੴ
ਪ੍ਰਿੰਸਿਪਲ

Paper - XVI : Gurbani Sangeet: Theory and Practical
Option (ii)

ਪੇਪਰ-XVI : ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ: ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ

ਆਪਸ਼ਨ (ii)

(only for students of Gurmat Collage)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Regular Students	
Maximum Marks : 100	
Theory: : 30 +45 Practical	
Internal Assessment: 25	

Time allowed: 3 hours

Pass marks : 35%

Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Regular Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & B Section of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 3.5 marks. (3.5X2 =7)
- 2 In section B of the question paper 4 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 4 questions 2 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 4 marks. (4X2=8)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 5 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 3 marks. (5X3 = 15)

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3.5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(3.5 \times 2 = 7)$
2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(4 \times 2 = 8)$
3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $(5 \times 3 = 15)$

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਏ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 5 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section-A

1. Give definition and introduction of the following:

Sangeet, Naad, Sur, Raag, Arohi, Avrohi, Raag, Mukhang, Alaap, Boltaan, Vadi, Samvadi, Anuvadi, Vivadi and Alankaar.

Lae (Vilambit, Madh, Drut), Taal, Khali, Avartan, Raag, Maatra, Sathayee, Antra Sanchari, Abhog, Ghar, Rahao, Parhtaal.

2. Knowledge of the subjects given below:

A. The Principles of Raag and Thaata

B. Shudh, Chhaya and Sankiran Raag (Three classifications)

C. Purab Ang and Uttarang Raag.

ਗੁਰੂ

ਮੁਖਿਅਕ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

SECTION-B

1. General Introduction of Raagas and Taals according to the syllabus:

- (i) Raag Asa
- (ii) Raag Bilaval
- (iii) Raag Basant
- (iv) Raag Kalyan
- (v) Raag Asavari
- (vi) Raag Bhairao

2. Life sketch and detailed note:

- (i) Bhai Mardana Ji and Bhai Satta, Bhai Balwand.
- (ii) The contribution of Guru Sahiban on Indian classical Music.
- (iii) Write down the salient features of Gurmat Sangeet System and distinctiveness from that of Sangeet
- (iv) The knowledge of Gurmat Sangeet instruments :
  - (i) Rabab (ii) Siranda (iii) Taos

SECTION-C

Five short answer type question covering the above two sections is compulsory.

Recommended Books:

1. Prof. Tara Singh, Sangeet Shastar.
2. Surjit Kaur, Prof Tara Singh, Sangeet Shastar Darpan Vadan Kala.
3. Bhai Avtar Singh, Gurbani Sangeet, vol. 1&2
4. Prof Tara Singh, Vadan Kala
5. Gopal Singh, Sikh Dharam Sangeet
6. Balbir Singh, Bharti Sangeet Saroop te Sehaj

7. M.S. Kareer, Sangeet Komdi, vol. 1&2

8. Shanti Govardhan, Sangeet Shastar Darpan, vol 1&2

9. Devider Singh Vidiyarthi, Raag Sambodh

Gurmat Sangeet (Practical)

Total Marks: 45

SECTION-A

15 marks

1. The elementary knowledge of Shudh, Komal and Teevar Sawaras
2. Basic knowledge of six Alankaaras and practice on any instruments.
3. Basic introduction to Taal Beats and capabilities of play Taals with hands.

Taals are given below:

- (i) Teen Taal
- (ii) Ek Taal
- (iii) Kehrava
- (iv) Rupak
- (v) Jhaptaal

SECTION-B

15 marks

From the given below six Ragaas the capability of singing composition in each Raag with Alaap and simple Taal

- (i) Raag Asa
- (ii) Raag Bilaval
- (iii) Raag Basant
- (iv) Raag Kalyan
- (v) Raag Asavari
- (vi) Raag Bhairao

SECTION-C

15 marks

1. The students are required to sing any four pauris in Asa Raag with Chhants and Salokas.
2. Singing of Pauries of Anand Sahib in Ramkali raag, Four Laavan in Suhi Raag.

Recommended books:

1. Prof. Tara Singh, *Sangeet Shastar*.
2. Surjit Kaur, Prof Tara Singh, *Sangeet Shastar Darpan Vadan Kala*.
3. Bhai Avtar Singh, *Gurbani Sangeet*, vol. 1&2
4. Prof Tara Singh, *Vadan Kala*.
5. Gopal Singh, *Sikh Dharam Sangeet*.
6. Balbir Singh, *Bharti Sangeet Saroop te Sehaj*.
7. M.S. Kareer, *Sangeet Komdi*, vol. 1&2.
8. Shanti Govardhan, *Sangeet Shastar Darpan*, vol 1&2.
9. Devider Singh Vidiyarthi, *Raag Sambodh*.

ਭਾਗ ਓ

1) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸੰਗੀਤ, ਨਾਦ, ਸੁਰ, ਰਾਗ, ਆਰੋਹੀ, ਅਵਰੋਹੀ, ਰਾਗਮੁਖੰਗ, ਅਲਾਪ, ਬੋਲਤਾਨ, ਵਾਦੀ, ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨੁਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਅਲੰਕਾਰ। ਲੈਅ (ਵਿਲੰਬਿਤ, ਮੱਧ, ਦਰੁਤ) ਤਾਲ, ਖਾਲੀ, ਆਵਰਤਨ, ਰਾਗ, ਮਾਤਰਾ, ਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ, ਸੰਚਾਰੀ, ਆਭੇਗ, ਘਰੁ, ਰਹਾਉ, ਪੜਤਾਲ।

2) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ:

(ੳ) ਰਾਗ ਤੇ ਥਾਟ ਦੇ ਨਿਯਮ

(ਅ) ਸੁੱਧ; ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਸੰਕਤੀਕਰਣ ਰਾਗ (ਤਿੰਨ ਵਰਗ)

(ੲ) ਪੂਰਬ ਅੰਗ ਤੇ ਉਤਰ ਅੰਗ ਰਾਗ

ਭਾਗ ਅ

1) ਪਾਠ ਲੜੀ (ਸਿਲੇਬਸ) ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ:

(ੳ). ਰਾਗ ਆਸਾ (ਅ) ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ (ੲ) ਰਾਗ ਬਸੰਤ

(ਸ) ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ (ਹ) ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ (ਕ) ਰਾਗ ਭੈਰਉ।

2) ਜੀਵਨ ਤੇ ਲੇਖ

ੲੲ

ੲੲ

ੲੲ

- (ੳ) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਸੱਤਾ ਬਲਵੰਡ ਦੀ ਜੀਵਨੀ।
 (ਅ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਦੇਣ।
 (ੲ) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਵਿਲਖਣਤਾ।
 (ਸ) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ (1) ਰਬਾਬ (2) ਸਿਰੰਦਾ (3) ਤਾਊਸ

ਭਾਗ ੲ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ 45

ਭਾਗ ੳ

15 ਅੰਕ

1. ਸੁੱਧ, ਕੋਮਲ, ਤੀਵਰ ਆਦਿ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ
2. 6 ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ ਤੇ ਅਭਿਆਸ
3. ਨਿਮਨ ਅੰਕਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ
  - 1) ਤਿੰਨ ਤਾਲ (2) ਕਹਿਰਾਵਾ (3) ਝਪਤਾਲ (4) ਇਕਤਾਲ (5) ਰੂਪਕ

ਭਾਗ ਅ

15 ਅੰਕ

1. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 6 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਧੁੰਨੀ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ
  - 1) ਰਾਗ ਆਸਾ (2) ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ (3) ਰਾਗ ਬਸੰਤ (4) ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ (5) ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ
  - (6) ਰਾਗ ਭੈਰਉ

ਭਾਗ ੲ

5 ਅੰਕ

1. ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪਉੜੀਆਂ, ਸਲੋਕਾਂ ਤੇ ਛੰਤਾਂ ਸਾਹਿਤ, ਕੇਵਲ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧੁਨੀਕਾਰ ਕਰਨੀਆਂ।
2. ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 6 ਪਉੜੀਆਂ ਦਾ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨ, ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1) ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ

- 2) ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ
- 3) ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਰਪਣ ਵਾਦਨ ਕਲਾ
- 4) ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ 1 ਅਤੇ 2
- 5) ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਵਾਦਨ ਕਲਾ
- 6) ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸੰਗੀਤ
- 7) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਹਜ
- 8) ਐਮ. ਐਸ. ਕਰੀਰ, ਸੰਗੀਤ ਕੋਮਦੀ 1 ਅਤੇ 2
- 9) ਸ਼ਾਂਤੀ ਗੋਵਰਧਨ, ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਰਪਣ 1 ਅਤੇ 2
- 10) ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਰਾਗ ਸੰਬੰਧ
- 11) ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ(ਸੰਪਾ) ਨਿਰਮਲ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰੀ
- 12) Gurnek Singh, *Guru Granth Sahib: Interpretation*
- 13) ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਟੀਕੇ ਅਨੰਦਘਣ
- 14) ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨ

ਮ

P. M. M.
S. Singh

Paper - XVI : Inter Religious faith and Dialogue-B

Option (iii)

ਪੇਪਰ-XVI : ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ-B

ਆਪਸ਼ਨ(iii)

(only for students of Distance Education)

For Regular students Six Periods per week per paper to be delivered.

For Distance Education Students Maximum Marks : 100 Theory: : 75 Internal Assessment: 25	For Private Students Maximum Marks: 100
---	--

Time allowed: 3 hours
Pass marks : 35%
Total Teaching Periods: 75

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER-SETTER

- 1 (For Distance Education Students) : The question paper is to be divided into three Sections A, B & C. For Section A of the question paper the examiner would set four questions covering Section A & Section B of the syllabus. Out of the four questions two questions are to be attempted by the candidates Each question carries 10 marks. (10X2 =20)
- 2 In section B of the question paper 7 questions are to be asked from the whole syllabus. Out of 7 questions 5 questions are to be answered by the candidates. Each question carries 5 marks. (5X5=25)
- 3 In section C of the paper the examiner would ask 15 objective type questions from the whole syllabus. All the questions in section C are compulsory. Each question carries 2 marks. (15X2 = 30)

INSTRUCTIONS FOR THE CANDIDATES

Candidates will have to answer two questions out of four questions from A Section 5 questions out of 7 are to be answered in section B of the questions paper. The whole of Section C is compulsory. The candidates will answer 15 objective type questions.

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

(ਡਿਸਟੈਂਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ, ਅ ਅਤੇ ਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸੈਟਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10 X 2 = 20)

2. ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ) ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (5X5 =25)

3. ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (15 X 2 = 30)

ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 15 ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣਗੇ।

Section - A

Human and World :

1) Semitic Religions

- (a) Judaism
- (b) Christianity
- (c) Islam

2) Indian Traditions

- (a) Vedic
- (b) Shraminic (Buddhism and Jainism)
- (c) Sikhism

Section-B

3) Birth and Death

1. Semitic Traditions

- (a) Judaism
- (b) Christianity
- (c.) Islam

2. Indian Traditions

- (a) Vedic Tradition
- (b) Shraminic Tradition (Buddhism and Jainism)
- (c) Sikhism

ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਗਤ

1 ਸਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ

ਭਾਗ ਓ

ੳ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ

ਅ) ਈਸਾਈ ਧਰਮ

ੲ) ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ

2. ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ

ੳ) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ

ਅ) ਸ਼੍ਰਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁਧ ਧਰਮ)

ੲ) ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਭਾਗ ਅ

3. ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ

1. ਸਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ

ੳ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ

ਅ) ਇਸਾਈ ਧਰਮ

ੲ) ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ

2. ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ

ੳ) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ

ਅ) ਸ਼੍ਰਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁਧ ਧਰਮ)

ੲ) ਸਿੱਖ ਧਰਮ

RECOMMENDED READINGS

1. A.B. Keith, Religion and Philosophy of Vedas and Upanisads.

2. T.M.P. Mahadevan, Outlines of Hinduism

3. S. Radhakrishnan, Indian Philosophy, 2 Vols.

4. Ameer Ali, The Spirit of Islam

- 5 Abdul Husan Ali Nadwi, The Five Pillars of Islam.
6. R.C. Bhatnagar, Dimensions of Classical Sufi Thought.
7. Sangharakshita, A Survey of Buddhism.
- 8.L.M. Joshi, Studies in the Buddhistic Culture of India.
9. A.K. Warder, Indian Buddhism
- 10 Har Dayal, Bodhisattva Doctrine in Buddhist, Sanskrit Literature.
- 11 Sinclair Stevenson, The Heart of Jainism.
- 12 Schubring, Doctrines of Jainism
- 13 N. Tatia, Studies in Jain Philosophy
- 14 Fredric J. Streng, Understanding Religious Life.
- 15 Mircea Eliade & J.M. Kitagawa, History of Religions (Essays in Methodology)

me

BSH

20/11

Prashant